

PLASTY. Kam se podíváš

Plast, dříve umělá hmota, je s námi už přes 100 let a dnešní svět je bez něj obtížně představitelný. Je to syntetický materiál vyrobený z organické hmoty ropného původu a jeho obdivuhodná univerzálnost umožnila nahradit jím materiály jako sklo, dřevo, přírodní vlákna či kov. Tím se nám otevřely dveře k masové výrobě předmětů, o kterých si naši předkové mohli nechat jen zdát, v množství a za cenu, která je vlastně nepochopitelná.

Syntetická látka je látka vyrobená chemickou syntézou. Je to materiál poskládaný z jednotlivých chemických komponentů a v přírodě se přirozeně nevyskytuje.

Mám-li se cítit dobře na pláži, napřed aspoň symbolicky sesbírám trochu odpadků ve svém okolí. Za trochu práce cítím vděčnost místa, které si na malou chvíli oddechne od projevu naší odpojenosti. Tyhle odpadky jsou z pláže na Rhodosu.

Jak je možné, že je plast tak levný? Protože do jeho ceny není započítáno, kolik nás stojí to, že nevíme, co s ním poté, co doslouží, a nikdo za jeho likvidaci nenesे zodpovědnost.

Na výrobu plastů se spotřebuje cca 16 % celkového objemu vytěžené ropy. Zbytek proženeme motory dopravních prostředků, na výrobu agrochemikálií, na topení, ve stavebnictví...

Proč nám je v přítomnosti plastů špatně? Protože je jejich život lineární a tím pádem nepřirozený. A také proto, že jejich molekula vznikla syntézou prvků, které příroda pohromadě nezná, a proto si s nimi neví rady.

Text:
Nataša Foltánová

Zprávy o plastech na nás poslední dobou vyskakují stále častěji a bohužel to nejsou zprávy dobré. Okolo osmi milionů tun plastů končí každý rok v moři, mikroplasty z praní mikrovláknového textilu už uzavírají kruh a vrací se k nám zpět ve vodě. Na skládkách se z plastů uvolňují rozličné jedy a prosakují do půdy a recyklace, na kterou jsme tolik spoléhali, dostává ránu v podobě zpráv, že Čína je už našich plastů přesycená a že si s nimi tedy budeme muset poradit sami.

Plasty jsou levné a mají velmi široké využití. Když omezíme náš pohled jen na jejich přítomnost v našem každodenním životě zejména doma, můžeme je přesto vidět opravdu všude. Nízká cena a široké spektrum použití plastů nám umožnily nejen užívat si široký výběr levných předmětů denní potřeby, ale také zcela změnily způsob distribuce a prodeje zejména potravin i kosmetiky. Plasty jsou přítomny také v našich oděvech, plastové předměty

používáme v kuchyni, koupelně. Neobejdeme se bez nich dnes prostě v žádné oblasti běžného denního života.

Největší problém jsou plasty obalové a předměty na jedno použití, které mají užitný život skutečně jepiči. Lahve a sáčky, ve kterých nosíme domů potraviny, ani nevnímáme – leda snad tehdy, když zjistíme, že je plný žlutý kontejner nebo popelnice a nemáme je kam dát.

Každá nestřídmost však časem zákonitě vede ke kocovině a nyní prožíváme kocovinu z nadměrného používání plastů. Opojení pocitem, že vše je dostupné a levné, odpojení od sebe samých, jsme projevili své mistrovství v neúčtě ke zdroji, zneužití daru a ignoraci důsledků svých činů. Jenže svět není lineární, jak si často představujeme, ale cyklický: proto nastává doba, kdy nás naše činy dohánějí.

Posvačit mimo domov jde s přehledem a grácií i naprosto bez plastu

ZHRUBA 1 milion PLASTOVÝCH PYTLÍKŮ JE NA SVĚTĚ POUŽITO ZA POUHOU MINUTU. A PAPIŘOVÉ PYTLÍKY A TAŠKY? NAPŘÍKLAD V USA JE NA JEJICH VÝROBU VYKÁCENO K 15 MILIONŮM STROMŮ ROČNĚ.

Energie plastů – plasty jako energetičtí upíři

Tak jako každá problematika, i otázka plastů má několik úrovní. Tou první a nejvíce zřejmou dnes už snad každému je to, že jsou vyráběné z neobnovitelných zdrojů a navíc nevíme, jak se jich v tom obrovském množství zbavovat. Pokud se odvážíme podívat se hlouběji, dostaneme se na další úroveň vnímání, a tou je úroveň energetická: nízkou cenou a hodnotou, kterou pro nás plasty mají, dáváme najevo neúctu ke zdroji. Prapůvodním zdrojem

Dřevěný hřeben a bambusový kartáček na zuby mají úplně jinou energii při používání než jejich plastoví bratřanci... navíc plastové zubní kartáčky jsou nerecyklovatelné (jsou složeny z různých materiálů), a tak po našich vyčištěných zubech zůstávají ročně desítky tun nezrecyklovatelného plastu.

surovin k výrobě plastů je planeta, která s pomocí energie Slunce a během velmi, velmi dlouhého času nashromáždila zásoby organické hmoty, a nikdo z nás neví, jaký s ní planeta měla záměr... My si nyní tuto zásobu bereme s velkou samozřejmostí vlastníků a používáme ji jako zdroj levného materiálu, který nám umožní – je neskutečný blahobyt ve všech oblastech života.

Bezvýznamnost zejména obalů a předmětů na jedno použití znamená, že nám slouží, aniž bychom je dokázali vědomě ocenit. Zdroje a vstupy potřebné na jejich výrobu nejsou vyváženy službou, kterou nám poskytnou, a po použití se z nich velmi rychle stává odpad, něco nechtěného a odmítaného. Tím vzniká veliký energetický dluh. Ten je příčinou, proč se v jejich přítomnosti necítíme dobře a snažíme se jich co nejrychleji zbavit. Jenže zbavit se plastů není vůbec snadné. Jejich recyklace je přinejmenším problematická, a proto často končí v lepším případě na skládkách nebo ve spalovnách, v horším případě třeba v moři nebo v lese, kde můžeme s jejich přítomností počítat po mnoho nadcházejících staletí.

Fotografie – Nataša Foltánová

Vděčnost

Dospíváme a zjišťujeme, že nepotřebujeme tuny obalů a různých zbytečností, kterých se sotva dotkneme a už jsou odpadem. Vyzkoušeli jsme si, že materiály, které v sobě mají gen umělého tvoření, ze kterého pramení jejich nezníčitelnost, rádi opět nahra-
zujeme tím, co je nám bližší – dřevem, sklem, kovy, přírodními tkaninami – byť to někdy znamená určitou míru nepohodlí, které je ale bohatě odměněno zjištěním, že se v přítomnosti výrobků z přirozených materiálů cítíme mnohem lépe.

Poděkujeme planetě za její velkorysý dar zažít dostatek v takové míře, jakou ve známé historii lidstva nezažil nikdo před námi. Poděkujeme umělé hmotě za vše, co jsme díky ní dokázali vytvořit, a za obrovskou hojnost a rozmanitost, kterou nám umožnila zažít. Pak se rozhlédneme a začneme si představovat svět, ve kterém se nám plasty nebudou podbízet na každém kroku a pak dusit nás a celou planetu poté, co je jako odpad odmítneme. Bude to svět, kde budeme mít předměty denní potřeby v úctě, protože nám s nimi bude dobře. Svačinu ve skleněné misce nebo zabalenou v bavlněném ubrousku si užijeme mnohem víc, drhnout nádobí dřevěnou štetkou a přírodní houbičkou nás bude bavit.

Naučme se HRDĚ chodit se svým PYTLÍKEM!

Zjistíme, že obyčejná kohoutková voda ze skleněných lahví chutná opravdu jinak než voda z plastu, na nákup půjdeme s látkovou taškou a budeme nakupovat nezabalené potraviny do bavlněných sáčků a skleněných misek. Kosmetiku budeme vyhledávat balenou ve skle, čisticí prostředky si natočíme ve stáčírně. A když už si koupíme něco nového, co bude v plastu zabalené, poděkujeme zdroji, poděkujeme planetě a vědomě s tím kusem plastu naložíme, jak nejlépe to bude možné. Už jen tím, že si každý takový předmět a jeho cestu k nám a od nás zvědomíme, uděláme velký pokrok na cestě k vědomému životu.

Od řeky Senegal z města Kayes v Mali, kde jako na většině míst na této planetě nemají úklidovou službu jako my. Mají tak výjimečnou zpětnou vazbu, co po sobě zanechávají. Jsou čistotní, a tak odpady zametají a pálí. Města se pak dusí v koktejlech toxických plynů.

Při procházce okolo Dunaje letos při návštěvě u sousedů na Slovensku fotil Tomáš Hajzler, kterého téma plastů také pálí, odpady vyplavené řekou, které po cestě potkal. Tady je malá koláž z nich...